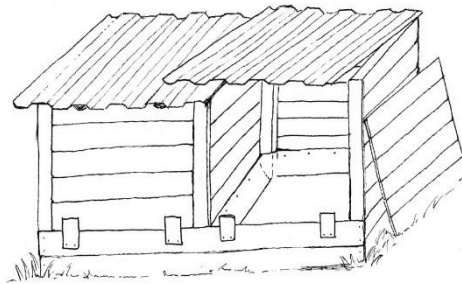

Eget omhändertagande av toalettavfall: Torr toalettlösning, urinseparering och latrinkompostering

Den som komposterar sitt toalettavfall och sprider urinen får ett bra gödningsmedel till trädgården och avfallet behöver inte transporteras. Det är viktigt att avfallet hanteras så att det inte orsakar olägenhet för människors hälsa eller miljön. Om du själv vill ta hand om toalettavfallet måste ha tillstånd från miljönämnden innan du kan börja kompostera latrin. Om du har torrtoalett med latrinhämtning krävs inget tillstånd.

Ansökningsblanketten finns på Södertälje Kommuns hemsida www.sodertalje.se, men kan även beställas direkt från Kontaktcenter.

Torra toalettlösningar

En torrtoalett är en toalett som inte har ansluten vattenspolning och det finns flera olika varianter av torrtoaletter. Några av dessa är förbränningstoalletter, förmultningstoalletter, frystoaletter och torrtoaletter med urinseparering. De flesta torrtoaletter komposterar inte avfallet till mull i själva toaletten. De måste därför kompletteras med en godkänd latrinkompost. Du tömmer helt enkelt avfallet från toaletten i komposten där det får komposteras till färdig mull.

Urinseparering

Den som har en toalett med urinsortering kan återföra urinens näringsämnen till växtligheten. Urin är en ren näringslösning som normalt sett har låga halter av smittämnen och mycket låga halter av tungmetaller. Växter kan lätt tillgodogöra den näring som finns i urin, vilket gör urinen lämpligt som gödningsmedel.

Behållaren för uppsamling av urin ska vara tät och utförd av åldersbeständigt material som tål högt pH. För att räkna ut hur stor lagringskapacitet du behöver kan du utgå från att det blir 1 – 1,5 liter urin per person och dygn. Viktigt att tänka på är att urin endast ska spridas under växtsäsongen (April-Oktober) och att det inte ska spridas mer urin än vad växtligheten kan tillgodogöra sig. Det krävs därför en tillräckligt stor bevuxen yta till exempel gräsmatta, rabatter eller odlingar. När du sprider urin i din trädgård behöver du en yta på minst 40–50 m² per person, alltså cirka 150–300 m² för en familj, för att sprida ut ett års uppsamlad urin.

Spridning av urin med vattenspridare är inte att rekommendera, eftersom det kan lukta mer och man riskerar att mycket av näringen försvinner. Spridningen ska heller inte ske på sådant som ska ätas rått, till exempel bär och sallad, eller i direkt närhet till en vattentäkt. Bästa tidpunkterna för att sprida urinen är på kvällstid och vid fuktigt väder. Du ska sprida urin nära marken samt bruka eller vattna ned den snabbt i jorden.

Hantering av latrin

För dig som har en torrtoalett med behållare som samlar upp latrin, är latrinkompostering ett kretsloppsanpassat alternativ till kommunal latrinhämtning. I regel måste man också efterkompostera resterna från förmultningstoalletter. Latrin som inte komposteras ska hämtas av kommunen.

Det är inte svårt att kompostera, men det krävs att man har rätt utrustning och lite tid att lägga på skötseln. Resultatet blir en näringsrik mull som kan användas som jordförbättringsmedel i rabatter och trädgårdsland. Under komposteringsprocessen oskadliggörs sjukdomsframkallande mikroorganismer.

Latrinkomposten – Hur ska den utformas?

Färdiga latrinkomposter finns att köpa i handeln, men anläggningen är inte mer avancerad än att den händigade kan tillverka en egen kompost. Förväxla inte en latrinkompost med en hushållskompost som inte alltid uppfyller kraven för en latrinkompost.

Viktigt att tänka på oavsett konstruktion är att latrinkomposten ska vara utförd i tåligt material, undvik impregnerat trä då det kan påverka komposteringsprocessen. Locket ska bestå av ett regntätt material och vara lite större än själva komposten för att regnvatten och smältvatten inte ska rinna in. Komposten behöver vara ventilerad för att innehållet ska kunna syresättas och ska exempelvis förses med nät så att varken fåglar, råttor eller flugor kan ta sig in. Det är också viktigt att innehållet inte kan läcka ut, då det annars riskerar att påverka dricksvattenbrunnar i närområdet. Botten måste därför vara helt tät och tätningen ska fortsätta minst 20 cm upp på sidoväggarna.

Komposten ska bestå av två behållare eller vara en tvådelad behållare. Är den tvådelad ska även skiljeväggen vara tät. Varje kompostbehållare ska rymma ca 500–1000 liter beroende på hur mycket den kommer att användas. För permanentbostäder ska kompostanläggningen bestå av två behållare om ungefär 1000 liter i vardera. För ett fritidshus räcker i regel med 2x500 liter. Facken ska sedan användas växelvis.

Om man separerar urinen och omhändertar den som växtnäring, kan kompostbehållarnas volym minskas väsentligt. Genom att separera urinen får man dessutom en mer lättskött kompost som ger ifrån sig mindre kväve.

Att tänka på vid latrinkompostering

Toalettavfallet måste varvas med material som suger upp vätska, till exempel torvmull, löv eller annat trädgårdsavfall. Detta gäller framför allt om urin tillförs komposten. Innan man börjar fylla på med latrin ska ett lager på minst 2 dm läggas i botten på behållaren. När behållaren är fylld till två tredjedelar ska den ställas undan. Komposten ska sedan lagras i minst 1 år, räknat från sista påfyllningen, innan kompostjorden kan användas. Under tiden fylls den andra behållaren. Man bör inte blanda ner kalk i komposten eftersom det hämmar processen.

Komposten behöver syre. Även om behållarens väggar och tak har ventilationsspringor bör man blanda om kompostinnehållet då och då.

Samkompostering

Om man vill samkompostera latrin och hushållsavfall ska man välja rymligare behållare eller fler kärl.

Lukt och flugor

När komposten fungerar som den ska bildas ingen obehaglig lukt och den orsakar ingen ansamling av skadedjur. Om komposten inte är i jämvikt, eller till exempel flugor kan ta sig in i den, kan emellertid de här problemen uppstå. Inom tätbebyggda områden bör man därför alltid placera komposten så långt som möjligt från grannfastigheterna. En latrinkompost ska alltid skötas så att den inte orsakar några olägenheter för människors hälsa eller miljön.

Bygg en egen latrinkompost

Du kan bygga en kompost själv eller omarbeta ett lämpligt kärl så att det uppfyller kommunens konstruktionskrav. Nedan får du några förslag på hur du kan ordna en kompost själv.

- **Latrinkompost i trä** (undvik impregnerat trä). Botten kläs med tätt och tåligt material, exempelvis armerad plast eller tjock gummiduk, så att två kar bildas som är 20 cm djupa.
- **Latrinkompost i betong**, betongringar finns att köpa både med och utan botten men det är viktigt att botten görs tät. En perforerad slang, som tillför syre till kompostmassan, kan med fördel placeras i komposten (inget krav).
- **Behållare som omarbetats**. Behållaren ska vara tålig och stadig. Undvik för höga behållare, då det kan försvåra hanteringen vid omrörning och tömning.

Lagar och regler

Se de lokala föreskrifterna om avfallshantering för Södertälje kommun. Föreskrifter om avfallshantering finns under författningssamling på kommunens hemsida www.sodertalje.se

Miljöbalken och annan nationell lagtext finns under dokument och lagar på www.riksdagen.se

För mer information

Har du frågor är du välkommen att höra av dig till miljökontoret.

E-post: miljokontoret@sodertalje.se

Telefon kontaktcenter: 08-523 010 00

Webb: www.sodertalje.se

För mer information om olika konstruktioner av torra toalettlösningar, finner du på www.avloppsguiden.se